

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

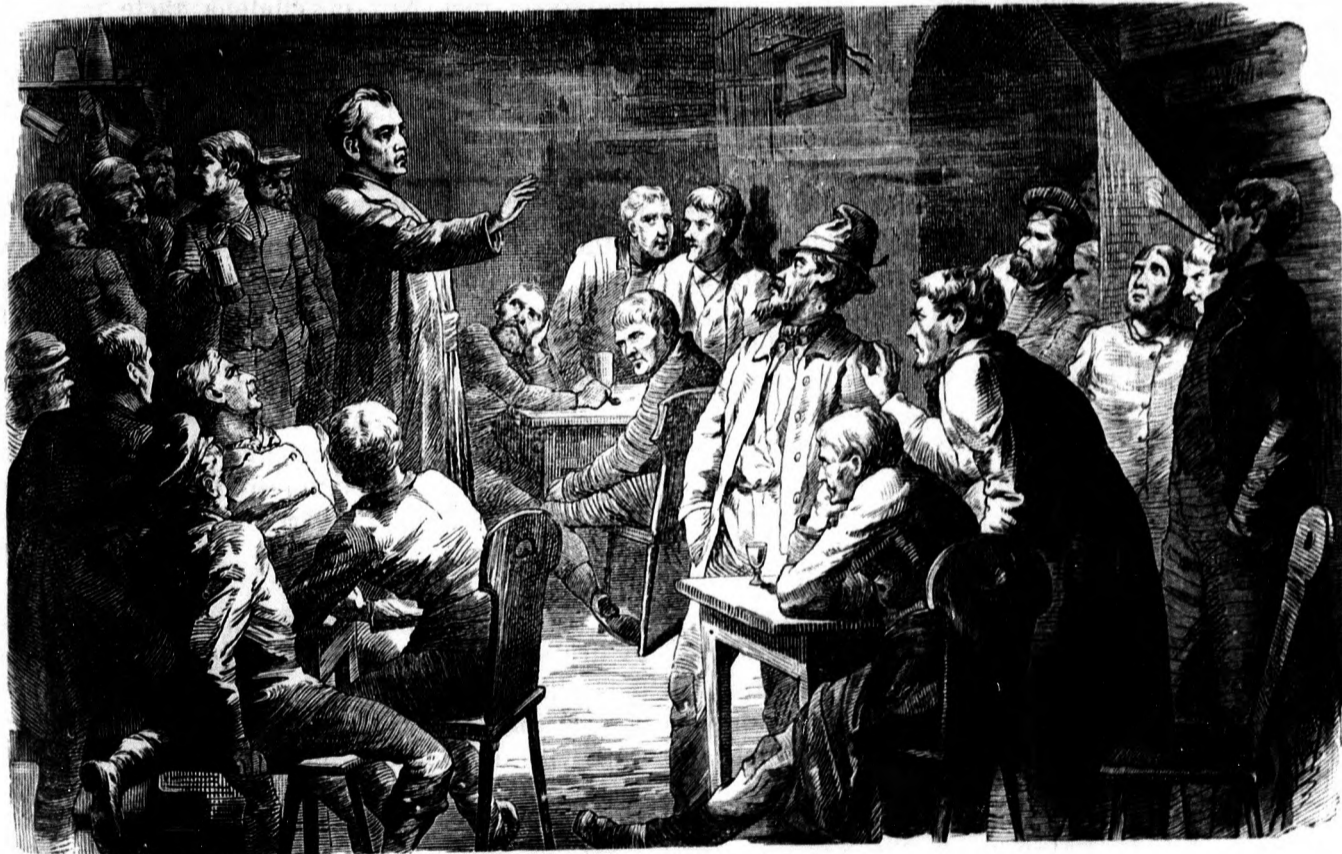
<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedel' u.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNYÁNSZKY.	Sem sa majú posilať predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— „ 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Vyučovanie štátnej reči v školách.

Dávno sme sa na tomto mieste zaoberali s ľudovými vyslancami. Teší nás, že tentoraz na tomto mieste inôžeme ich celkom úprimne pochváliť. My sme úprimní ľudia, ktorí aj svojich nepriateľov bez všetkej ostiechavosti pochválime,

prívržencov získať, a že činy a skutky ľudovej strany odhalujeme a nemilosrdne ich karháme.

Napriek tomu, že sú nám ľudári takýmito zaťatými nepriateľmi, naše liberálne, slobodomyselné smýšľanie nedovolí nám, aby sme dobré

Kňaz medzi americkými robotníkmi.

jaknáhle niečo dobrého, niečo osožného vykonali. Že sú ľudoví vyslanci našimi nepriateľmi, asice krutými, to je zrejmé, veď im je všetko zlé, všetko plané, čo aj len dýcha liberalizmom. Nuž a my sme veru telom a dušou liberálmi, tak im tedy hodne ležíme v žalúdku a to tým viac, že sa usilujeme našim liberálnym zásadám čím viac

aj v našich nepriateľoch nepochválili. A toto dobré, ktoré chceme pochváliť, je to, že ľudoví vyslanci pri pojednávaní rozpočtu ministerstva verejnej výučby silne prizvukovali potrebu vyučovania štátnej maďarskej reči v školách ľudových.

Za toto primlúvanie sa tejto prepotrebnej

veci sme im skutočne vďakou zaviazaní. Naše stanovisko v tomto ohľade ct. čitateľstvo dobre pozná. My sme nikdy nepovažovali za dobrých vlastencov len tých, ktorí si osvojili štátnu maďarskú reč; nikdy sme nehlásali, že kto sa ne naučí maďarsky, že ten nemôže byť dobrým vlastencom; slovom, nikdy sme nerobili vlastenectvo závislým od reči. Ale jako sme toto vždy verejne a smele hlásali, tak sme vždy a všade prizvukovali potrebu aj toho, aby sa každý syn vlasti učil a aj naučil štátnu maďarskú reč.

Osvojenie si štátnej maďarskej reči je povinnosťou všetkých občanov z viacerých príčin.

V prvom rade potrebné je, aby všetci občania znali štátnu maďarskú reč, už aj z ohľadu štátneho. Jednotnosť, celistvosť štátu vyžaduje, aby úradnou rečou, v ktorej sa vystavujú všetky dokumenty, bola vždy len jedna. U nás takouto rečou môže byť a skutočne je aj ňou len maďarská. Bez znalosti tejto nemôže byť nikto úradníkom. Ďalej dobrá rýchla administrácia nedá sa myslieť tam, kde úradníci musia vo viac rečiach úradovať, prijímať príписы viacrečové. Slobodnomyselná uhorská vláda zákonom zabezpečila občanom Uhorska to právo, že sa každý občan vlasti môže v bársjakej veci v svojej materinskej reči k nej uchádzať. Toto právo občania aj používajú.

My teda, vediac dobre, že občania majú zákonom zaručené právo, aby sa k vláde v ich materinskej reči uchádzali, nie preto odporúčame všetkým občanom vlasti našej drahej, aby sa k vrchnosťam, na koľko im je to možné, uchádzali vždy v štátnej maďarskej reči, jakoby sme ich chceli tohoto práva pozbaviť; lež odporúčame im to z ohľadu praktičnosti. Keď vrchnosť dostane nie v maďarskej reči zostavený nejaký prípis, alebo prosbu, musí túže k úradu prekladateľskému poslať, aby ju do maďarskej reči preložil. Takéto prekladanie deje sa vždy na ujmu rýchleho vybavenia prosby. Ba stáva sa často, že patričný prekladateľ často neporozumie, alebo chybné porozumie obsah prosby a chybné ju preloží do maďarskej reči. Následkom tohoto patriční bývajú často ukrátení a prinútení sú znova sa uchádzať o odpomoc.

Z tohoto vidno, že o moc osožnejšie je, keď si občania osvoja štátnu maďarskú reč a v nej zadajú prosby a príписы k vrchnostiam.

Ale aj z ohľadu na každodenný život je znalosť maďarskej reči prepotrebná.

Naši bodri Slováci, ponevác v rodisku ich pôda je miestami až pri veľmi macošská a ponevác doma niet dostatočných zárobkov, opúšťajú svoje rodné kraje a idú na zárobky zväčša do krajov, bratmi Maďarmi obydlených. Jak dobre im padne, keď sa tu môžu dohovoriť s tými, u kto-

rých hladajú prácu, keď môžu myšlienky zamieňať s tamejšími obyvateľmi, a tak duševne sa pobavíť a mnohým užitočným veciam sa príučíť.

Že je známosť štátnej maďarskej reči nielen z udaných lež aj z mnohých iných príčin veľmi potrebná každému občanovi, to nahliada každý rozsafný, chladnokrevne smýšľajúci Slovák. A aj používa každú príležitosť, aby sa naučil maďarsky. A vláda, ktorá sa všemožne stará o dobro všetkých občanov, dostatočne postarala sa o to, aby sa dietky už v óvodách a neskoršie v ľudových školách mohli naučiť štátnu maďarskú reč.

Jako sme pripomenuli, teší nás, že ľudovi vyslanci tiež nahliadajú potrebu toho, aby štátna maďarská reč bola v ľudových školách prisne vyučovaná a len ich chválíť musíme, že toto prizvukovali aj na sneme.

Lenže pokračovanie ľudárov v tejto otázke má istý háčik. Páni ľudovi vyslanci na sneme prizvukujú potrebu toho, aby sa štátna maďarská reč vyučovala v ľudových školách, a v ich časopise v «Kresťan»-e hromžia na vyučovanie maďarskej reči. Nuž ct. čitatelia ráčte povážíť, či je to čestné pokračovanie? Na sneme hovoriť biele a ľudu čierne. Takto nerobia čestní ľudia, lež len pokrytci, farizeovia, jakými sú a aj boli vodcovia ľudovej strany.

V «Kresťan»-e hromžia preto na vyučovanie maďarskej reči, aby lichotili Slovákovi a tak ich pritiahli do svojich osídiel, na sneme ale prizvukujú potrebu a osožnosť vyučovania maďarskej reči. Takejto neúprimnosti, podvodnosti schopní sú len ľudári.

Ct. čitatelia súdte teraz medzi ľudarmi a medzi nami. My sme vždy a všade a verejne prizvukovali potrebu a osožnosť vyučovania štátnej maďarskej reči; otvoreným čelom bojujeme za toto. A čo robia ľudári? V časopise hromžia proti vyučovaniu maďarskej reči, a na sneme sú zato.

To prvé pokračovanie je liberálne, čestné, to druhé ale kňazské, ktorí kázu vodu piť a sami pijú víno.

Úfame sa, že sme aj týmito pár riadkami mnohým otvorili oči, mnohým ukázali, jak nečestne, jak podle robí a jedná ľudová strana,

Slovo k rodákovi.

Vlastná zkusenosť je najlepším učiteľom a radcom. O čom sa sami presvedčíme, to potom už i bez nahovárania uznáme za pravdu. Na vlastnej skode sa najistejšie učíme, jestli to len aj chceme. Ale naše osobné zkusenosťi sú obmedzené, nedostatočné. K múdrosti životnej odkázani sme k najväčšej časti na radu iných, lebo veď len všetci spolu vieme všetko. Radcovia sa

predtým vždy tak nachodili, ako aj za dňov našich. Ba povše bolo viac takých, ktorí chceli radiť, ako tých, ktorí by boli mali poslúchať. A radcovia títo tiež neboli a nie sú jednakí. Delili sa a delia sa oni podnes na povolaných: hľadajúcich a na nepovolaných, nadhodilých a natiskajúcich sa. Aby sme sa široko a ďaleko v úvahách nerozpriadali, obmedzíme sa jedine na kruh nášho spoločného verejného života a v oči tohto pohovárame sa o našich radcoch. Otázka sa nám zdá byť na čase, lebo šedivý vodca, ba nateraz už len prorok «ľudárov» gróf Ferdinand Zichy za veľmi súrnu považoval túto otázku zo svojho stanoviska a na poučenie i na oblaženie vraj ľudu v denníku svojej strany pojednával, za pravdu ním vynalezenú hlásajúc, že: «ľud nemá otca, nemá spoľahlivého radcu, vynímajúc svojho kňaza». Ejhľa! nový bod programu ľudovej strany, ktorý zas práve tak ďaleko je od skutočnosti a pravdy, ako všetky ostatné hlučné, no prázdne heslá a výpovede «ľudárov», Jediný radca ľudu je tedy, dľa grófa Zichyho, kňaz. Horkejte, kvilte rodáci! Najvernejší váš zastávateľ, najúprimnejší váš radca, ktorý napriek šedinám svojim, necítiac ťarchu rokov, kočoval po končinách našich, milostivý gróf Ferdinand Zichy vás opustí, vás zanechá, vás sa odriekne; nemôže vám viac radiť, lebo nie je kňazom, ba ním ani už viac byť nemôže, no a dľa jeho vlastnej výpovede a tvrdenia, jediným spoľahlivým radcom ľudu: je kňaz.

Ale nezártujme. Pravda je neomylne i to, že kňaz je a má byť radcom ľudu, menovite vo veciach duševných, náboženských, no v istej miere aj v otázkach spoločenských, rodinných a majetku sa týkajúcich, keď sám má k tomu potrebnú schopnosť, rozhľad a zručnosť a keď to v smere pobožnom, humánnom robí. Ale žeby kňaz len preto, že je on kňazom, a že sa dľa príslovia, ale i to len «dobrý, až do smrti učí» všetkému rozumel, ba musel rozumieť, a že jedine pre povolanie svoje výlučne on by mal byť jediným spoľahlivým radcom pre ľud: darmo je, ale musíme vypovedať, že je to nič nie iné, ako veľký nesmysel.

Má ľud náš, chvála Pánu Bohu, svojich povolaných, úprimných, zbehlých a spoľahlivých radcov nadostač. Viete vy to dobre, rodáci moji, a z vlastnej zručnosti presvedčili ste sa v pádoch potreby, že našli ste, keď ste hľadali, zavše takých, čo vám rozumnou, povšimnutia a nasledovania hodnou radou ochotne poslúžili, a vy uposlúchnuc náradu dobre ste pochodili. Povolaní, ba k tomu určení radcovia vaši na poli verejného ba často i súkromného života sú vám vaše predstavenstvá a vrchnosti, ktoré vidiac dôveru a vieru vašu, hotové sú vám slúžiť, vás

poučiť, na dobrú cestu upraviť, len ich s dôverou vyhľadávajúce.

Ale práve najnovší smer vašich najnovších, vám silou-mocou sa natiskajúcich oblažovateľov k tomu čelí, aby túto, na dávnovekej zručnosti vašej zakladajúcu sa dôveru vašu oproti vašim vyprobovaným dávnym radcom podryl, vás oproti týmto pobúrili a nad vami výlučnú nadvládu sebe vyzískal.

Boli kňazia i predtým, a oni vás vysielavali k úradom a vrchnostiam, ba aj sami chodievali s vami k týmto o poradu cez mnohé a dlhé roky. Vrchnosti sa nezmenily, ba aj kňazia sú zväčša tí sami, čo predtým: odkiaľže je tedy tá ohromná premena? Nespoľahlivý radca je alebo ľahkomyselník, alebo klamár. Nuž tedy, už okrem kňazov nejestvujú iba ľahkomyselníci a švindleri? Menovite vzdelaní, tedy radiť schopní iní ľudia majú byť bez rozdielu a výnimky všetci klamármi? Kto takéto tvrdí, ten sám najväčšmi klame. Ten nesvedomite olúpil sa snaží ľud náš o radu múdrych a skúsených, aby ich vydal za korisť jednej vrstve človečenstva, ktorá predtým napriek svojej povinnosti oň primálo sa starala, a dnes oň plano sa stará.

Rodáci moji, nepočúvajte hlas kuvíkov, ale riaďte sa vlastnou lepšou zručnosťou a hľadajte si i na ďalej potrebnú radu u tých, ktorým odvodnene dôverujete, a ktorí vás chtiac nikdy neoklamali.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Nový főišpán. Jeho veličenstvo kráľ vymenoval za főišpána baraňanskej stolice a slob. kráľ mesta Pätikostolov baróna Imricha Fejérváryho, syna honvédskeho ministra baróna Gejzu Fejérváryho. Nový főišpán slúžil predtým pri stolici a nadobudnul si pekné známosti na poli administrácie. Obyvatelstvo baraňanskej stolice a Pätikostolov prijalo vymenovanie baróna Imricha Fejérváryho s úprimnou radosťou.

Činnosť snemu. Ablegáti budú pravdepodobne koncom tohoto týždňa hotoví s pojednávaním rozpočtu. Prv než by prišiel rad na tak zvanú appropriáciu, to jest odhlasovanie vláde dôvery a poverenie jej s prevedením rozpočtu, bude pojednávané viac menších návrhov. Dľa tohoto snemovňa vyslancov len asi koncom marca bude úplne hotová s rozpočtom. Po vybavení tohoto prijde rad hneď na vyrovnanie s Rakúskom.

Sviatok slobody. Roku 1848. 15. marca bola vyhlásená sloboda a rovnosť. Výročitý deň tohoto prepaťnatného dejú každoročne býva po celej krajine slávnostne zasvätený. Slávnosti nevystaly ani tohoto roku.

Jak v hlavnom meste, tak aj po vidieku zvlášte mládež zasvätila deň tento. Sviatok tento zasvätila aj snemovňa vyslancov, lebo v tento deň nedržala zasadnutie

Voľby v Rakúsku. Minulého týždňa započaly sa v Rakúsku voľby do snemu. V Rakúsku volia obyvatelia dľa tak zvaných kurií, tried. Takýchto kurií je 5. Voľbu započala piata kúria. Táto kúria, do ktorej patria všetci tí, ktorí dosiahli 24-ty rok života a ktorí nepatria do inej kúrie, značí všeobecné volebné právo. Piata kúria volila 74 vyslancov, ktorí patria až k desiatym rozdielnym stranám. Najviac — t. j. 24 — je klerikálov, za nimi prídu socialdemokrati, počtom 12, potom Mladočesi 11 a ostatné národnosti.

Naš kráľ v Rusku. Jeho veličenstvo náš kráľ odcestuje 28. apríla do Ruska, aby vrátil návštevu ruskému cárovi. Kráľ pobaví sa v Rusku za 3 dni.

Udalosti na ostrove Kréte. Europejské veľmoci nie sú spokojné s odpoveďou Grécka na ich spoločný prípis. Nejdú ďalej vyjednávať písomne s Gréckom, lež pristúpia k rozhodnému kroku. Tento rozhodný krok pozostáva v tom, že loďami svojimi zavrú ostrov Kréty, načo spoločne zaujmu ostrov. — Po zaujatí ostrova vymenujú gubernátora ostrova, jako taký spomína sa danské knieža Valdemar, ujec ruského cára.

Jak by Grécko ani po uzavrení ostrova Kréty nepopustilo, tak veľmoci zavrú aj Grécko. Z tohoto vidno, že sú všetky europejské veľmoci svorné a rozhodnuté pokoj za každú cenu udržať.

KRAJINSKÝ SNEM

Snemovňa minulého týždňa dokončila podrobné pojednávania rozpočtu ministerstva verejnej výučby a začala pojednávať rozpočet ministerstva pravosúdia.

Dňa 9. marca. Dnes bola reč o ľudových školách, vyslanec Anton *Mócsy*, člen ľudovej strany dokázal, že štát má nielen právo požadovať od občanov, aby sa naučili štátnu maďarskú reč. Popri tom poukázal aj na to, že povinnosťou štátu je súčasne postarať sa aj o to, aby občania mali aj príležitosť naučiť sa maďarskú reč, tedy povinnosťou štátu je, aby školy boli tak zariadené, žeby sa v nich každý občan vlasti aj mohol naučiť reč túto. Rečník si tiež žiada, aby štát podporoval konfesijné školy.

Mezsi hovoril za všeobecné zoštátnenie škôl.

Michal Juriss hovoril hlavne o pensijnej základine učiteľov a žiada si, aby k tejto základine prispieval aj štát výdatnou podporou

Gejza Polónyi drží plat učiteľov za malý, žiada, aby vláda tenže zvýšila, lebo zle platený učiteľ nemôže dobre vychovávať. Hovorí za zoštátnenie ľudových škôl.

Tomáš Pěchy je práve protivného náhľadu, nevidí žiadnej príčiny, prečo by štát mal ľudové školy zoštátniť. Zoštátnenie ľudových škôl uvalilo by na krajinu ohromné ťažky.

Julius Várossy je tiež proti zoštátneniu ľudových

škôl. Žiada si ale, aby štát viac obetoval na vzdelanostné ciele.

Minister *Wlassics* čuduje sa, že niektorí vyslanci žiadajú zoštátnenie škôl. Vláda sa už viackrát vyslovila, že sa jej ani len nesníva o všeobecnom zoštátnení škôl. Nemôže toto previesť už ani len preto, lebo toto by zvýšilo krajinské výdavky ročite o 25—30 millionov zlatých. Prislúbil, že vláda, jaknáhle bude príhodný čas, uvedie autonómiu, samosprávu v katolíckej cirkvi.

Pri pojednávaní výdavkov na učiteľské ústavy *Anton Mócsi* žiadal, aby štát prísuejšie dozeral, jako sa vychováva v preparandiach.

Tohoto roku boli prvý raz vzaté do rozpočtu výdavky na opakujúce gazdovské školy. Vyslanec *Óváry* s radosťou prijal, že minister chce do života uviesť tieto školy.

Bola reč ešte aj o miestnosťach národného museuma a na konci zasadnutia vyslanec *Várossy* upozornil snem na to, že niektorí vyslanci sú direktorami takej banky, ktorá prevzala do prenájmu od štátu triednu lotteriu. V smysle zákona vyslanci nesmú byť direktormi takých ústavov, ktoré stoja v kontraktuálnom pomere k vláde.

Dňa 10. marca. Dnes po viacdňovom pojednávaní snem bol hotový s rozpočtom ministerstva výučby a začal pojednávať rozpočet ministerstva pravosúdia.

Mikuláš Lepsényi hovoril o záležitosti Karola *Pulszky*, ktorý, jako je to známo, bol vládou poverený, aby pre nové museum krásnych umení zakúpil obrazy. *Pulszky* dopustil sa pri kúpe obrazov nesprávností, začo bol odaný trestnému súdu.

Minister *Wlassics* odpovedel, že záležitosť nachádza sa v rukách súdu, prv tedy, než súd vypovie výrok, nemôže nič povedať. Snem môže byť ubezpečený, že naše nestranné súdy vynesú spravodlivý výrok.

Po tomto bol rozpočet ministerstva výučby aj podrobne prijatý, načo nasledovalo pojednávania rozpočtu ministerstva pravosúdia.

Referent *Rohonyi* oboznámil snemovňu s rozpočtom ministerstva pravosúdia a odporúča tenže k prijatiu.

Edmund Barta hovorí, že sa ešte všetko neurobilo v záujme prisluhovania pravdy. Kúria dostala skvelú palotu, ale že tým v horších chalupách nachodia sa súdy na vidieku. Ponosuje sa, že niet dobrého občanského zákonníka. Súri revisiu vojenského trestného zákonníka. Nedrží za správne, že pri summárnom postupovaní ústne podávanie pravôt dovolené je len niže 500 zlatých.

Ludvik Psik, odvolávajúc sa na to, že 31 rokov slúžil v prisluhovaní spravodlnosti, schvaľuje neodvislosť uhorských súdov. Prosí ministra aby uviedol systém podmieneného odsúdenia. Vzhľadom na tých, ktorí v svojom mladom veku spáchali prvý priestupok, podmienené odsúdenie bude mať lepší účinok. Žiada si, aby väzni robili len také priemyselné články ktoré by nemohly konkurrovať s výrobkami malého priemyselníka. Rozpočet prijíma.

Kornel Emmer hovorí, že na poli prisluhovania pravdy treba ešte mnoho urobiť. Prizvukuje potrebu

dobrého občanského zákonníka. Spomína, že dľa ministerskej zprávy počet pravôt zadaných k prvostupňovej vrbnosti rozmnožil sa o 540.000. Toto je už choroba pravotenia sa. Čo bude z toho? Veď takto onedlho polovica obyvateľov krajiny bude sudcom, a druhá polovica bude sa pravotiť. Ponosuje sa i na to, že sa u nás pravoty dlho vlečú.

Dňa 11. marca. Pokračovalo sa v pojednávaní rozpočtu ministerstva pravosúdia. Vyslanec *Neumann* bránil naše zákony, o ktorých vyslanec Kornél *Emmer* tvrdil, že sú z nemeckého zákonníka prevzaté. Pripomenul, že vojenský trestný zákonník nenie dost ľudský, preto ho treba reformovať.

Minister pravosúdia *Erdély* na tú ponosu, že sú okresné sudy zle ubytované, hovorí, že sa aj teraz stavia 14 budov pre okresné sudy a väzenia. Prejdúc na otázku sprievádzania priemyslu vo väzeniach, tvrdí, že tože nenie na škodu malému priemyslu, lebo celý príjem za prácu väzňov robí ročite 230.000 zlatých. Nemá námietky proti tomu, aby väzni upotrebení boli k poľnohospodárskym prácam. Zatým vyčítal tie návrhy zákonov, ktoré mieni najbližšie zadať snemu.

Ján *Molnár* hovoril o gruntovných úradoch a upozornil ministra na niektoré nedostatky.

Štátny sekretár *Plósz* vyslovil sa proti smierčujúcemu úradu, ktorého do života uvedenie narádzal *Emmer*. Stránky sa nepomeria, jak ich k tomu nebudú mať advokáti.

Hovoril ešte *Polónyi* a *Emmer*.

Dňa 12. marca. Pojednávanie otvoril Karol *Schmidt*, ktorý hovoril o zlom stave budov, v ktorých sú umiestené okresné sudy a väzenia.

Alexander *Turajossy* poukázal na postup, ktorý spravilo naše súdnictvo od zavedenia konštitúcie.

Kornél *Visontai* žiada také reformovanie porotných súdov, aby tiež boly skutočne zárukou všeobecnej slobody. Zazlieva ministromi, že o advokátoch tvrdí, že stránky iba na ich pokyny vedú pravoty a nechcú sa pomeriť.

Elek *Győri* tiež zazlieva ministromi, že sa o fiškáloch vyslovil v tom smysle, že oni popudzujú ľudí k vedeniu pravôt. Týmto upodozrievaním urazil minister celý fiškálny stav. Príčinu množenia sa pravôt nevidí v účinkovaní advokátov, lež v tom, že naše zákony nespočívajú na jednotných základoch.

Na konci zasadnutia odpovedal ministerský predseda barón *Bánffy* na Horánszkeho interpelláciu, zadanú v záležitosti východnej otázky.

Barón *Bánffy* ubezpečil snem, že sa na Balkáne odhládnuc od srážky na Kréte, nevyskytly také príznaky, ktoré by pokoj narušily. A keď by sa aj niečo udalo Turecko je dost silné, aby každú vzburu potlačilo. Ubezpečil snem ďalej aj o tom, že europejské veľmoci sú pevne odhodlané k tomu, aby turecká ríša bola v dnešnej stave udržaná.

Odpoveď bola jednoducho v známosť vzatá.

Dňa 13. marca. Prvý rečník bol dnes minister pravosúdia *Erdély*; odpovedal na námietky jednotlivých rečníkov. Ohradzuje sa proti tomu, žeby bol fiškálny stav urazil vo všeobecnosti, on len to povedal, že aj fiškáli sú na príčine, že sa pravoty množia. Ubezpečil snem, že všetky svoje sily vynakladá nato, aby naše pravosúdie napredovalo. Opätovne prosí prijatie rozpočtu. — Snem po ministerskej reči prijal rozpočet vo všeobecnosti, načo sa započalo podrobné pojednávanie.

Stav oravských škôl.

(Dokončenie).

Či sú ale vďačne prijaté snahy tohoto škôldozoren? Keď roku 1895-ho niekoľko štátnych škôl uviedol, boly tiež prijaté s najväčšou opovrzenosťou. Hovorili o týchto školách že sú to ústavy bez všetkého náboženstva, bez Boha; vopred pomenovali pohanmi, neznabohmi, nevercami, publikánmi tých rodičov, ktorí svoje detky do štátnej školy pošlú.

Zrovnajmeže ale účinkovanie štátnych škôl s konfessionálnymi.

Učiteľ štátny nenie v obci pod kordou kňaza, začína školu dľa nariadenia zákona pred poludním o 8-mej a najviac asi mesiac v zime o 9-tej hodine. Jeho škola už v septembri je otvorená a trvá bez pretrhnutia 8—9 alebo aj 10 mesiacov. Väčšie rekreácie sú na Vianoce 4—5, najviac 8 dní; na Veľkú noc 6—8 dní.

V učebnej chyži panuje veľiká čistota, lebo škola býva každý štvrt roka bielená, dlážka každý týždeň rajbaná, deti prijdú už do vykúrenej teplej izby; žiaci zaopatrení sú potrebnými nástrojami, lebo jestli sú chudobní, dostanú knižky zdarma.

Jakože ale oproti týmto vyzerajú školy konfessionálne?

Skoro v každej takejto škole je učiteľ spolu aj organistom, no a kto toto vie, nech vie aj to, že sú tito zväčša za sluhov farských pokladaní. Rano kostol otvárať, na omšu zazvoniť, hampulky prichystať, to je jeho povinnosťou, bo je aj kostolníkom a zvonárom. Vyjdúc z kostola ide na faru vyčistiť fajku, nakrájať dohánu atď. A tak iba o 10-tej hodine môže do školy ísť. Keď je pohrab, sobáš, vtedy musí trčať do 11-tej, ba aj do 12-tej v kostole, a to sa trať cez zimu aj 60—80 ráz. Škola sa obyčajne začína po Vsechsvätých a mala by aspoň do konca júna trvať, však ale keď sa otvorí jar, už je po škole. Zkúška sa síce vydržiava začiatkom júna, deti ale už dva mesiace nechodia do školy. Začiatkom adventu začnú sa piecť oblátky a popoludňajšie učenie prestalo. Od Lucie začne rektor s oblátkami chodiť, prijdú Vianoce a s tým 3—4 týždne rekreácie pre koledu, v ostatné fašiangy týždeň pre zôsyp, na Veľkú noc poldruha týždňa, a tak odihnuce tie rekreácie sotva sa dostane 80—90 dní k vyučovaniu. Teraz vezmime to neporiadne chodenie do školy, kolkože teda dní padne na vyučovanie.

Jakože ale vyzera učebnica? Mazaná býva raz do

roka. Školy sú ale z väčšej časti len mŕchom ťabité a nie bielené s ťízkou pováľou. dlážka do roka raz rajbaná, okná malé, v škole zima, deti jedno druhému sedí na chrbte. K učeníu má slabikár, z ktorého sa ešte starý otec učil jak chodil do školy. Rodičia nič nechejú vynaložiť na vyučovanie detí, lebo nevidia blahodarné pôsobenie školy, ani nemôže v takomto stave tá škola vzbudiť vôľu a chuť v deťoch k učeníu.

Pozrime ale tam, kde školy zodpovedajú svojmu cieľu, jako Jablonka, Trstená, Námestovo, Tvrdosin a iné, tam aj poznať, že sú školy dobré, lebo len z tých obcí dávajú rodičia nejakému stavu svoje dieťky vyučiť. Len pri riadnom vynaučovaní dostane dieťa chuť k učeníu, a má vôľu k niečomu sa vycvičiť a vyučiť.

Naš dedinský ľud — česť výnimkám — radšej vynaloží peniaze na pekné hovädo, jako na dieťa svoje. Lebo, kde je kňaz svedomitým pastierom duší jemu sverených, tam je veru aj škola jemu podobná. Kde ale najdeš na dedine krému peknú a školu otrhanú, môžeš vedieť, že sa tam kňaz len o svoje brucho, o svoju gazdinú stará a nie o svojich veriacich.

Všade, na celej čiare by sa dali školy naše zakonite zriadiť, keď by kňazia, ktorí so svojimi veriacimi v tak úzkom spojení stoja, neprekážali tomu, a keďby poučili ľud a pravdu mu povedali, že škola dobrá, škola spôsobilá, riadna je hlavným základom ich zvedadovania.

Pripomenul som už, že keď roku 1895. kr. škôl-dozorca niekoľko štátnych škôl do života uviedol, že s jakou nevolou prijali ich patriční kňazia, jakými diabol-skými ústavami ich nazvali. Jeden farár na pr. takto hovoril s kancela proti tejže škole, ktorá i v jeho obci bola do života uvedená: v tej štátnej škole sa deti nebudú nikdy modliť; tam sa budú učiť čo je slnko, mesiac, hviezdy a zem; tam sa budú učiť o vodách a vrchoch, a budú sa to učiť tak, že je to všetko len príroda. O Bohu? v tej škole nebude ani spomienky. Bol by teda horší od pohana, ktorý by svoje deti do tej školy posielal, kde taký prevrat učia.

Posúďte drahí čitatelia, či je to pekne, keď kňaz takto potupuje štátne školy, v ktorých sa deti základne vyučujú jak svetským vedám, tak aj náboženstvu.

A keď kňaz takto potupuje štátne školy, nečudujeme sa, že pospolitý ľud nemá žiadnej dôvery k nim. V tomto ohľade sú kňazia veľmi chybní, lebo ich povinnosťou je, aby osvetu, vzdelanosť čím viac rozširovali a oni robia pravú protivu toho. Kňazia veľmi dobre vedia, že sú štátne školy príkladné, nepriateľmi sú im len preto, že štátni učiteľia nie sú ich sluhami.

Milí rodáci, neposlúchajte v tomto svojich kňazov, lež jaknáhle vidíte, že konfessionálna škola nezdpovedá svojmu povolaniu, zadajte prosbu na vysokú vládu, aby v obci zaviedla štátne školy. A vysoká vláda dľa možnosti vyhovie vašej prosbe.

Len tak skloníte spokojne hlavy k odpočinku, keď vidíte, že vaše dieťky chodia do škôl v každom ohľade príkladných a takéto sú štátne školy.

DOPISY.

Zazriva, dňa 10. marca 1897.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Žaláre v D. Kubine, ačkolyek len na krátky čas naplnené sú našimi občanmi. Čo je ale toto príčinou že je u nás toľko priestupníkov? Najviac bitky, ubliženia na cti; — lebo náš sedliak nadutý pýchou, doma nebude mať čo jest — ale v kréme Pán Boh uchovaj, aby niekto krivo pozrel naňho! A pýcha je veru počiatkom všetkého zlého; — pýcha zhodila anjelov z neba; — pýcha peklom dýcha; — pýcha chodí pred úpadkom; — kto vysoko lieta, nízko sadá atď. Teda tuná u nás tiež tá pýcha nadutá mnohých, tak rečeno na nivoč dovedla.

Slová starého Tobiáša: „synu mój, pýche nikdy nedopúšťaj, aby panovala v mysli tvojej alebo v slove tvojom, lebo v nej počiatok vzalo všetko zahynutie,“ — u nás snáď nikto nepozná, — alebo tiež nezajúc, na ne nikto nič nedá.

Mnohí rodičia nedbajú ani na príklad svätých mužov, písma, ani na príslovia, — ale jakoby úmyselne zaštepujú do srdca dieťok svojich jedovatú bylinu pýchy.

Dievča je ešte sotva 10 - 12ročné, matka sa už stará o turčiansky tlač na sukničku, mušlien na oplecko, o stužku do vrkoča a iné šperky, aby svojej rozmaznanici čo najkrajšie šaty vyhotovíť mohla. Je to síce maličkosť všetko, ale dostatočné k tomu, aby dievča márnomyšlnosťou a pýchou prospievalo, ktorú rodičia v ňom starostlivo pestujú.

Smutné a smiešne je, keď tie dievčatá, ba aj dievky vo všedné dni bez všetkej stydlivosti, na polo nahé a nečisté po poli kolo statku behajú a v nedeľu a sviatok keď s vrchov do dediny sijdu jako vystrojené bábkky pyšne si vykračujú a ústa i údy nakrývujú.

O pekných šatoch by deti ani vedieť nemaly, lež len o čistom odevu. Obľubovanie čistoty najlepšie chráni nevinnosť a udržuje zdravie. Čistota pol života. Jako len v zdravom tele zdravý duch prebýva, — tak, bárs nie vždy, v čistom odevu vždy zdravé telo sa nachádza. Drahé matky, nemáte sa tak dobre aby vaše deti vždy v krásnych šatoch chodily, — ale ani sa nemáte tak zle, žeby otrhané a zašpinené chodiť musely. Nevedte si pyšne s vašimi dcérami, lebo tá pýcha a nádhera je náhlou zkazou vašich dcér, ktorá vedie k nemravnosti. Na naše dievky s malými výminkami smeľe môžem povedať: pýcha na ulici a handry v truhlici.

Ale nášmu ľudu neosoží poučanie, dobré slovo, výstraha a iné k jeho dobru slúžiace napomínania. Matky po cieňach a kútoch v krémach trávia čas s cudzími chlapiami. — ich dcéry podobne s mláďenci keď by mali doma niečo nábožného čítať a skutky lásky kresťanskej konať.

Čisté srdce a nie šata panne krásu dáva,
Ktorá skromná, čnosťná, zbožná, tú svet v úcte máva.
Čím viac nádheru na podiv svetu vystavuje,
Tým ju viacej jako blázna každý potupuje.
Nestydatú, nehanebnú dievku posudzujú,
Na ňu všetci čnosťní ľudia prstom ukazujú.

Ale nie len šatstvom pestuje sa pýcha a márnomyšlnosť v srdciach mladých, ale aj tým, keď trochu zámožnejší rodičia opovrhlive sa vyslovujú o chudobnejších, ich pred svojimi dieťkami žobrákmi, handrošmi, bedármí menujú.

Učia deti, že bohatí s bohatými, chudobní s chudobnými majú obcovat, — miesto toho žeby dietky napomínali:

„Bohatý, chudobný, všetci sme dietky jedného Oteca v nebesiach, všetci vospolok sme bližní.“

Kdo je najbohatší? kdo má zdravé telo,

A v dobrom svedomi kto si kráča smelo.

Vedzte vy, rodičia bohatí, že „od každého, komu je mnoho dané, bude mnoho žiadané.“ Priučajte dietky svoje k tomu, aby za všetko Pánu Bohu vďaka dávaly, — lebo všetko je v rukách Božských. Koľki boli hohatí a na svoje imanie hrdí a pyšní: a čo sú dnes? a koľki ešte môžu prísť na žobračku palicu, ktorí ešte dnes druhým do bedárov nadávajú? Tí, ktorí len tak zponad pleca na chudobnejších pozerali, čím vládu dnes? Rozbliadnime sa len po našej dedine počnúc od jedného konca k druhému; koľko domov len medzi pár rokami zamenilo gazdov. A čo je s predošlými gazdami? tí si snáď nadobudli krajšie a väčšie majetky? O nie, — pred niekoľko rokami sa hrde, pyšno vypínali nad chudobnejších od seba; žobrák im bol v očiach každý biednejší, dnes sú oni bedári, žobráci a nádenníci.

Otec povedá, ty handroš, ty mi budeš dačo hovoriť? ja som gazda, toľko lebo toľko turákov mám atď. Deera jeho vyšperkovaná príjde v nedelu do kostola a popoludní do krémy vyžgierať sa. No i ona je pyšná na bohatého otca; — či to ale dlho tak potrvá?

Rodičia, poníženosť je tá čnosť, ktorá zachraňuje od pýchy a udrží v mravnosti dietky vaše; — skutočne bohatý človek je čo možno najponíženejší, lebo jako Sirách povedá „V nenávisti je pred Bohom i ľuďmi pýcha; a kto by sa jej pridržal, naplnený bude zlodejstvom.“

Budúce niečo o našich lakomcoch.

S úctou Fr. Zeus Ludomil.

Púchovská dolina, v marci.

Utený Pán Redaktor!

Ráete dovoliť aby pár slov prehovoril o účinkoch nášho ablegáta.

Úloha jedného ablegáta má veľmi široké pole, na ktorom má tenže, buď všeobecne za blaho vlasti, buď zvlášte za blaho okresu v zákonodarskom zbere pracovať a účinkovať.

Na koľko títo otcovia vlasti svojej úlohe zodpovedajú, to viac-menej známe.

Rozličné sú aj tu dary, jako Písmo sväté vraví: jeden má dar výrečnosti, iný rozvahy, tretí praktičnosti, štvrtý účinnosti atď. No vedieť máme, že ani jeden tam darmo nesedí.

Mnohí si myslia, že tí ablegáti, ktorí v sneme nevravia, ba takby som riekol každodenne nevrieskajú, že tí nič nepracujú, len tu i tu do snemovne nakuknú a keď príde čas, svoje diurná pekne-rúče shrnú. Toto je len zloštná pomluva, ktorú istí ľudia hanobne roztrusujú a usilujú sa zlú krv vzbudiť v obecnstve, ktoré o sneme a jeho práci pochopu nemá. Ani tu bez práce nenie sú koláče, ani pečené holuby zrovna do úst nepadajú. Tu si musí taktiež každý zaslúžiť ten peniaz, ktorý dostane.

Jako sa v jednom stavisku rozličné kamene nachodia, jeden menší druhí väčší, ale všetky spolu musia, malé i veľké, jedno stavisko reprezentovať, tak aj tu v tomto zákonodarnom stavisku musia byť veľké i malé kamene múdrosti, ktoré však jeden bez druhého nemôžu byť, než jedno politické zákonodarné krajijské stavisko tvoria.

Nakoľko náš milý ablegát, Jurko Kubinyi za blaho vlasti účinkuje, nejdeme spomínať, no chceme len v krátkosti reflektovať na tie blahodarné účinky, ktoré vykonal v prospech nášho okresu.

Keď Pán nebies ukrátil svoje požehnanie na poli, náš ablegát vymohol od vrchnosti slamu za ľavý peniaz a aj to na splátku, tak že ľudia, ktorí boli prinútení z príčiny nedostatku jedno hoviadko 60—70 zl. hodné za 20—25 zl. predať, potom ostatné si podržali a pomáhali si nový statok vychovať.

Podobne nadobudnul pre obce nášho okresu nielen zbožie na siatie ale aj zemiaky, lebo sa u nás neboly vydarily, ktoré sú najhlavnejším živnostenským článkom našim.

Keď pred tromi rokmi Púchov povodeň navštívila, vtedy on zborené staviská úbohým ľuďom dal vystaviť.

Ďalej vidiac, že jedna z najchudobnejších obcí jeho okresu nemá stáleho zárobku, založil tam papučiarisku fabriku, ktorá dá stá a stá ľuďom poctivého vyživenia.

Pozakladal školy a óvody, áno, on bol účinkoval, že Púchov dostal železný most cez Váh, čo je veľké dobrodenie pre celú dolinu. Pomimo týchto, k blahu všeobecnosti smerujúcich skutkov, nesčíslné dôkazy jeho šľachetnosti zkusili jednotlivé osoby, ktorých nenie malý počet.

Takto pôsobí náš milovaný ablegát Jurko Kubinyi v svojom okrese. No nech mu len Pán neba odplatí jeho šľachetné činy a dá zdravia i šťastia, aby aj ďalej na sláve vlasti našej, na blahu okresu nášho mohol pracovať.

Orava, koncom februára 1897.

Vysokoctený pán Redaktor!

Po zimničnej robote, ktorú som s vymlátením ovsu dokončil, zbýva mi troška času, ktorý chcem venovať vášmu časopisu a preň od nás niečo nového napísať.

Hovorím, že som už s vymlátením zbožia hotový, no hotový som už aj zo zbožím. Ešte som len ovos začal mlátiť, keď som už zabudol, ako môj jačeň vyzeral. Kdeže by sa aj bralo. Od žatvy je ďaleko a zima je tiež dlhá. Volačo sa minulo pre domátnu potrebu, dačo sa predalo na porciu, volačo na zôsyp pre farára a rehtora, potom od školy, na koledu, pre hlásnika, pre hájnika, pre prievozníka a volačo pre obecného bujaka. Hľa, takto som ja s mojím zbožím hotový.

O nedlho je tu jar a ja ešte len rozmýšľam, kde a na aký spôsob k siatu prídem. Jarmoky sekly, peňazí niet a požičať tiež nemám kde. Bolo by síce kde, lenže tam požičky niet. Pán farár je v našej obci jediný, ktorý má aj trojročné zbožia nakopené, čakajúce na prajnejšie ceny. Môže čakať, keď od neho ani zôsyp ani papat nik nepýta. Od neho tedy požičať alebo borgovať ešte sa žiadnej živej duši nepodarilo, lebo on len pozná „kredo“ ale „kredit“ nie.

Kamže sa tedy obráti ubiedený človek ako ku židovi, ktorý mi dá na bôrg, koľko siata len potrebujem. Pravda že mieru o 10—20 kr. drahsie ráta, nuž ale či sa tomu má človek čudovať, veď ho dôvoz zo susednej stolice tiež koštuje, a pritom všetkom je nie drahsie ako u pána farára za hotové alebo v konsume.

Naši páni farári založili a nás už mnoho konsumov a úverkových spolkov, oni sú zakladatelia čo kapitalisti a náš chudobný svet je odberateľom. Ktoráže tedy stránka má chosť?

Ja len toľko poviem, že je to nie inakšia politika jako zúdenie veriacich, zúdenie slobodomyslnosti a

spôsob doplnenia nenasytných vriec. Z ich konsumov žiaden člen — okrem farára — nezbohatne.

Macko keď na podzim stučnie a sadlíka si nabiera, ide na zimný odpočinok, požívajúc si tichúčko svoje, sadlo, ale lapku si pritom sám líže. Podobne robia najtučnejší členovia potravných a úverkových spolkov s tým rozdielom, že labky lízať nám dajú.

16-ho bežiacého mesiaca inštalovali sme dočasne vymenovaného oravského nadzupana, osvieteného pána Ludvika Kürthyho, ktorý je spolu nadzupanom stolice líptovskej. Inštalovanie sa začalo so službami Božími v chráme dolňokubínskome, ktoré odbavoval pán dekan a farár veľkoveľičanský.

Možno že zaslepený „Kreštan“ aj tento šľachetný účinnok povolá liberálno-tatárskym, lebo u neho je cieľom kreštanským a šľachetným jedine to, keď tento surový časopis, jeho kalendáre a lári-fáry idú po dobrej cene od ruky, a ostatné je liberálno-tatárske.

Nového máme, že nám železnicu idú stavať, ba môžeme povedať že ju už aj začali. Silne dúfam, že tento krok napredovania, bude nášmu ľudu v každom ohľade na veľkej pomoci a nič k menšiemu osohu.

Jedni si povrávajú, že vstúpením do života železničnej premávky, bude u nás po zárobkoch. Možno že majú pravdu, ale toto utrpia jedine len možnejší gazdovia, záprahmi vládnúci, ktorí s ich furmankami až príliš využívali náš chudobnejší svet.

Dobre vieme, že väčšina našej stolice je chudoba, ale aj to sa vie, že krem ovsa a jačmeňa sa u nás málo kedy čo urodí, a tak je ľud náš chudobný, na dôvoz živnosti z cudzieho vidieku odkázaný, ktorá je pre drahú furmanku o mnoho drahšia. Železnica ale túto istú živnosť dovezie nášmu ľudu o 90 percentov lacnejšie. Z tohoto vidno, že železnica jednému odoberie a druhému prinesie.

No nestojí ani to že by naši furmani utratili, lebo už pri stavaní železnice budú mať taký zárobok, ktorý im furmanku na mnoho rokov vynahradí. Potom kde je železnica tam sa aj lepšie kupectvo a priemysel rozmáha, a k tomuto všetkému potrebujú sa aj furmani. Ešte to dobre pamätáť, keď v Párnici veľké píly čili gátre a papierené boly, a na Podbieli takže veľká papierená. Tieto papierové fabriky ale zahynuly, lebo neboli vstave s postavenými popri železničnej čiarí fabrikami konkurrovať. Vodné sily tedy máme, ktoré sú hľadané a preto s istotou možno predpokladať, že neza dlho budeme mať fabriky tiež, ktoré furmanov nielen k odvezeniu produktu, ale čo je hlavné, ku privážaniu surového materiálu potrebovať budú. Nuž a či sa to má volať dobrou furmankou alebo zárobkom, keď jeden furman s ťažkým nákladom dreveného materiálu zo Zakameného Klina po Královany — čo učiní do 60 kilometrov — na jednom koni 3 zl. a na páre 6 zl. zarobí, a pri tom strávi 2 dni a 2 noci? To je nie zárobok ale putovanie za hriechy. Takéto zárobky prajem ja len vodcom ľudovej strany a nie nášmu ubiedenému ľudu. Nuž veď vidíme samého vodcu ľudovej strany, že popustil s gazdovstvom aj s pálenicou, bo sa mu to pre obďaleč železnice nevypláca.

Nič sa mi teda nelakajme, veď nám to Pán Boh všetko na dobré obráti. Horšie nám už nebude ako nám bolo dosavď.

S Pánom Bohom

Priateľ ľudu.

Bohunice, 15. marca.

Veľactený Pán Redaktor!

Dovoľte i mne pár riadkov z našej obce sdeliť. Nového síce nič zvláštneho nemáme, ale preto chcem

podat verejnosti, nakoľko ide už opovázlivosť ľudská horiaca závistou.

V našej otcí sa našiel jeden človek, ktorého meno len preto nepodávam, lebo nechcem ním zašpinit náš časopis, ktorý sa upováži v svojej zlosti a závisti napádať osobu nášho vo všeobecnej úcte stojaceho rychtára, toho rychtára, ktorého zásluhy došli uznania na najvyššom mieste. Nuž čo má človek povedať o takom ničomníkovi, pred ktorého závistou a zlostou niet nič nedotknuteľného. Zasluguje to najväčšie opovrženie od každého poctive smýšľajúceho človeka, ktorý vie pochopiť, čo to znamená pracovať na blahu obce dlhé a dlhé roky ku všeobecnej spokojnosti. My starší obyvatelia obce vieme najlepšie, jaké zásluhy má náš rychtár a preto si ho ctíme, vážime a nasledujeme jeho príklad, vediať že on robí len za blaho a prospech obce. Na také zo sprostej hlavy posle urážky my nič nedáme a prosíme aj nášho rychtára, aby na nezralé výčiny chlapeckého rozumu nič nedbal a ďalej kráčať po tej ceste, po ktorej za blaho obce kráča už dlhé roky.

Jaro sa už aj u nás začalo. Koncom februára a počiatkom marca následkom teplého počasia topily sa lody, tak že keď nám len trochu teplejšie slnko zasvietilo, oprobúvame hneď naše pluhy, aby sme previedli naše jarné gazdovské práce.

S Bohom.

Bohuničan.

BESEDNICA.

Čo figel, to groš!

— Napísal: *Lipovský.* —

Markus Saufenštejn navštevoval našu dedinu tri aj štyri razy do roka. Keď prišiel, bola to vždy udalosť; každý hovoril o ňom, obzvlášť ale naše mamičky, ktoré vždy mali čo to na predaj, či to už boly handry alebo koštiale, on všetko neposkupoval síce ale zamenil za evertny, za ihly alebo za pekné pantličky, ktorými potom mamičky ozdobovaly svoje dcérky po nedeli keď sa išlo do kostola. Nebolo v dedine domu, kde by ho neboli poznali a s ním nejaký „obchod“ neboli urobili.

My chlapeci volali sme ho len Markusom, lebo sme jeho priezvisko vysloviť nevedeli; starší, vediať vysloviť jeho priezvisko a potom ako naproti staršiemu človeku sa svedčí, menovali ho „Zapenštajnom.“ On sa ale ani pre jedno, ani pre druhé nikdy nenahneval. Bol on stelesnená dobrotá. V takom dome, kde voľačo „kúpil“ a boly tam i deti, nikdy nezabudnul tieto obdarit cukrovou pišťalkou alebo iným pamlskom a preto keď sa objavil v dedine, nemusel sa ani spytovať kde čo majú „napredaj,“ deti ho hneď volaly:

— Markus, počte k nám, mamička vám dá handry!

— Príďte i k nám — volalo iné dieťa — my máme koštiale!

Slovom my chlapeci sme najlepšie vedeli o „tovare,“ ktorý hľadal Markus.

Markus býval volakdesi v druhej stolici od nás. Niekdy — ako som to počul od starších — býval v našej obci a viedlo sa mu dosť dobre. Mal malý sklípok, dobre obslúžil gazdinky a mohol byť so svojim dôchodkom spokojný. Hovorili, že už má aj hotové peniaze, ale raz stalo sa, že bol vo Viedni a niekoľko týždňov na to prišiel odtiaľ jeden panský odený človek a o niekoľko dní potom bubnovali v dedine, že sa u Zapenštajna na verejnej licitácii bude všetko predávať.

Čo bolo príčinou jeho náhleho úpadku, nevedel s istotou nikto, ale pán farár hovorievali, že chce Markus odrazu zbohatnúť. Usporených pár groší nedalo mu vraj pokoja, zobral sa do Viedne a tam si zahral na burse ale nie dlho, bol tam asi len za týždeň a keď prišiel domov Markusa sotva mohli poznať, tak sostarnul.

Na licitácii zpredali mu všetko a ponevác takému človekovi, ktorý nič nemá, neradi požičiavajú nielen súkromí ľudia ale aj väčšie obchody, tak náš Markus ztratil kredit a bol nútený odísť z našej obce. Potom sa prichytil toho podomného kupectva a čachroval ako sa dalo.

Raz prišiel opäť do našej obce skupovať handry a koštiale, ako som počul, veľmi sa ponosoval na zlé časy. Čachrovanie s handrami a košťalmi sa už — ako hovoril — nevypláca, škoda vraj obuve, nemôže ani len tolko zarobiť, čoby vložil do úst, jeho familia že hladuje a že musí započatť nejaký iný „obchod.“

A nie preto bol Markus Markusom, aby si nevedel najst' lepší „gšeft.“ Sklára vtedy ešte v každej dedine nebolo a preto pohol rozumom a pomyslel si, že mu sklárstvo prinesie väčší ošoh ako gšef s handrami.

Ako pomyslel, tak i urobil. Jedného dňa ku veľkému prekvapeniu celej dediny vykrikoval Markus po dedine:

— Okná rhožiť, oknááá!

Na neobyčajný prizvuk týchto slov, po ktorých si Markus vždy trochu odkašlal na tvárach mamičiek a tatkov objavil sa mimovoľne úsmev. Veru chudákovi Markusovi krošňa nijak nepristala na jeho skrývenom chrchte. I smiali sa i ho futovali. Ale Markusa to nemýlilo a pokašľavajúc si kričal ďalej:

— Okná rhožiť, oknááá!

Prešiel dvakrát cez dedinu ale vybitého obloka nikde nebolo, ba ani vybitého lampáša, ktorý by mu dali zaskliť. Trochu zronený nad celostou oblokov dedinských zastal si v prostredí ulice a nás chlapcov sťahlo sa okolo neho za okamih celá bromada. Obdivovali sme ho a niektorí roztopašnejší robili z neho i žarty.

— Deti — prehovoril Markus — nerobte si zo starého človeka smiechy, lebo to tresce pán Boh a aby ste videli, ako sa má človek odplácať dobrým za zlé, tu máte tieto lobty!

— Aj mne; aj mne dajte! — prosili sme Markusa.

O krátky čas každý druhý tretí chlapec v dedine mal lobtu. Z čoho boly zhotovené, neviem iste, len na

to sa ešte pamätám, že sa lepily na ruku a pri tom boly hodne tvrdé. Mohol ju hodiť akokoľvek o zem, nepodskočila ani na piad.

Nemusím vari ani pripomenúť, že lobty lietaly dedinou ako olovené guľky počas vojny. Hra bez lobty nedala sa vtedy ani pomysleť a my chlapci neprestávali sme chváliť štedrosť Markusovu.

Lenže na druhý deň sa už ukazovaly špatné následky darov Markusových v podobe vytľčených tabiel na oknách obielených chalúp. Neminulo ani pol dňa bez toho aby nebolo niekde zarinčalo okno. A mamičky ani neopozdily vybehnúť s motlou alebo prhľavou, keď videli že sa pred domom sišlo niekoľko chlapcov a začali vyhadzovať loptu.

Ponosám nebolo konca kraja Susedka susedke sa ale preto ani len neopovážila na oči vyhodiť, že Janko susedkyn vytľkol jej okno, lebo nebola istá, či jej Matko o chvíľu to isté nevykoná susedke, ktorá by jej to potom ešte ohnivejšie rozpovedala.

Vytľkanie okien malo ale i ten následok, že lobty mizly; ktorá raz vletela do chyže, tá sa nám viac do rúk nedostala a jedného dňa sme spozorovali, že „dary“ Markusove zmizly.

— Keby len sklár prišiel; keby len sklár prišiel! — vzdychaly si mamičky hromžiac na Markusa, že bol príčinou vytľkania okien.

— Nech sa len ukáže, veď mu je dám „okná rhožiť!“ — vyhrážala sa rozhorčená suseda, ktorá mala na jednom okne vytľčené tri tably.

— A veď to ten Markus len na svoj ošoh urobil! — vetil jej manžel. — Čože mu ukážeš, nič, musíš byť rada keď ti okno zasklí!

A obyvatelia obce boli rozhorčení na Markusa že tolko škody narobil. Jedni sa mu vyhrážali, druhí sa usmievali — ale to boli len takí, ktorí mali celé obloky — na prefikanosť starého Markusa.

Z rozhorčenosti, aká vtedy panovala naproti Markusovi, možno bolo uzatvárať, že bude s ním zle, keď príde do obce a dobre že vtedy neprišiel. Vyčkal ten čas, keď ho nebudú hľadať preto, aby sa na ňom za škodu vypomstili, ale keď bude hľadaný aby zasklí okná.

— Okná rhožiť, oknááá! — ozvalo sa jedného dňa obcou a ľudia vybehávali z dvorov ako keby sa dve ženy boly vadily na ulici.

— K nám, Markus! K nám počte — ozývalo sa so všetkých strán.

Markus mal v ten deň plné ruky práce a dosť dobrý, ale trpký zárobok, lebo pokým zasklil okno ustavične musel počúvať hromčenie od mamičiek a vyhrážky od tatkov. Markus neodpovedal, v duchu sa usmieval a len kedy-vtedy vzdychol, že sú zlé časy.

Keď odchodil, riekol, že sa musí ponáhľať, lebo že i v Podhorí je mnoho vybitých okien.

Markus i tam bol „obdaroval“ deti!

HOSPODARSTVO.

Vysádzanie ovocných stromov na jar.

Ovocné stromky môžu sa presádzať na jeseň alebo na jar. Na podzim presádzané stromky donesú už nasledujúceho leta ovocie, kdežto na jar vysadené donášajú ošoh iba o rok. Vezmúc do povahy naše povetné pomery, lepšie je stromky na jar presádzať, lebo je toto istejšie, kdežto pri podzimnom presádzaní bývajú stromky často tuhými mrazmi poškodené, ba často aj zničené.

Pre stromky, ktoré majú byť na jar vysadené, treba na podzim jamy pripraviť a síce hodne široké a dosť hlboké, aby povetrie, hlavne ale kyslík, mráz, dážď, sňah atď. napomohly rozklad v pôde obsažených látok, ktoré majú kŕmiť koreňky vysadených stromov. Pri vykopávaní jam vrehnia vrstva pôdy musí byť stranou ukladaná, taktiež aj spodná musí byť osobite odložená a to hlavne preto, aby po vysadení stromkov lepšia, na potravné látky bohatšia prst mohla byť bezprostredne ku koreňkom daná, čím koreňkom dáme ľahko straviťelné látky. Jamy majú byť vykopávané v takej pôde, kde je spodná vrstva spôsobná k vyživeniu ovocných stromov, kde je ale spodná pôda neprimeraná, tam nie je radno hlboké jamy kopat, zvlášte jak je spodok pôdy vlhký; tu sadíme stromky miesto do jam, radšej na kopčeky, z dobrej prsti navezené. Takéto kopce treba všade tam zariadiť, kde sa na spodku pôdy nachádza žravý, železitý piesok, lebo tu treba dľa možnosti čo najviac zamedziť, aby koreňky do tejto spodnej vrstvy nevnikaly, lebo ľahko dostanú rakovinu, kdežto keď sú stromky do kopcov vysadené, tomuto zlu sa vyhne.

Jamy, ktoré nemajú dobrú spodnú pôdu, jakú ovocné stromy vyžadujú, treba dobrou na primerané potravné látky bohatou prstou, alebo kompostom navoziť, aby sme takto stromku najprimeranejšie miesto spravili. Na jar, keď je už po mrazoch, strom k vysadeniu určený opatrne sa vyberie zo školky, tak ale, aby koreňky jeho byly čím najmenej poškodené.

Nech za pravidlo slúži, aby stromček čo možno z pôdy hneď do pôdy prišiel; útlemu stromku nič tak neškodí, jako dlhé povaľovanie na vzduchu, vetru a slnei, týmto utrpí veľké škody, vyschne a často aj vyhynie. Najlepšie je, máme-li stromky z vlastnej školy, tu vieme, jaké druhy pestujeme, kdežto kúpené stromky bývajú často horších podlejších sortí, ba často aj len pláňatá bývajú podvodným spôsobom tak pripravené, že vyzerajú jako šľachtené. Ušchlé stromky treba pred vysadením zahrabať do vlhkej prsti, aby znovu ožily. Počas

silných a tuhých mrazov neslobodno nikdy zasielať stromky, čoby byly jakokoľvek dobre opatrené, lebo vzdor tomu ľahko bývajú poškodené.

(Dokončenie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Odpočívajúci kráľ. Jako známo, jeho veličenstvo náš kráľ odcestoval ku kráľovnej Alžbete do Cap-Martinu, aby strávil niekoľko dní v pokoji. Lenže náš dobrý panovník ani tam nenašiel pokoja, lebo udalosti na ostrove Kréte, ktoré ohrožujú pokoj Európy, veľmi znepokojujú jeho odpočinok. Každodenne dostáva toľko telegramov s tajnými znáčkami, že musí cez deň šesť aj osem hodín pracovať. Ale jeho pokojnú myseľ, múdrosť a uspokojenie sa s osudom ani novšie ťažké časy nenarušily.

Pincgauský dobytok v Brezne. Sotva minie týždeň, aby náš minister orby Darányi nepodal dôkaz, jak šľachetne sa stará o gazdovský stav. Nedávno, tak ako na mnohých iných miestach, i v Brezne pobili všetok rožný statok pre chytľavú pľúcnu chorobu, ale odškodné gazdom nevyplatili v hotovosti, lež minister dal pre gazdov doviezť pincgauské kusy z Tyrolska, čím previedol to, že gazdovia dostali zdravý statok. Do Tyrolska boli vyslaní kupovať statok štátny zverolekár Samo *Liška* a Ján *Sinovič* a Matej *Šranko* z Brezna, ako povereníci, ktorí povereniu veľmi pekne zodpovedali. Behom 28 dní nakúpili 341 kráv s 43 cicajúcimi telcami a 8 bujakov, jedna krava stála priemerne 137 zl., jeden bujak 145 zl.

Voľba obecného predstavenstva v Nemeckej Lupči previedla sa tieto dni. Za rychtára je zvolený: Gustáv Koričinský, za podrychtára Koloman Kheberich, za pokladníka ml. Jozef Kordoš, za mestského gazdu Jozef Kusý, za poľného rychtára Daniel Krémery, za obecného tútora Daniel Čáni a za fiškusa Adolf Bohuš.

Koadjutor k rábskemu biskupovi. K rábskemu biskupovi Jánovi *Zalka*, ktorý už má 77 rokov a unavujúce biskupské povinnosti s ťažkosťou koná, má byť vymenovaný za koadjutora kanonik Ernest Kutrováč. Kráľ a pápež, ako patričné forumá už vraj dali k tomu povolenie.

Suspendovaný slúžny. Stoličný výbor n'trianskej stolice vyzdvihol z úradu Ivana Modrányho slúžneho prievidského okresu pre viacnásobné zneužívanie svojej moci Z vyšetovania vysvitlo, že slúžny bral za vystavenie úradných dokumentov vyššie poplatky a peniaze si s pisárom podelil; vybral si cestovné útraty a z kancelárie sa ani nepohnul; vedením sirotských záležitostí poveril bez dozoru obecného tútora, ktorý aj defraudoval viac tisíc zl. Hlavný župan vyznačil za slúžnovského námestníka J. Filbergera.

Kráľovska milosť. Opäť podávame dôkaz veľkej lásky nášho panovníka naproti úbohému človekovi. Pavel Jeszenszky bol za dvasaťosem rokov profesorom na iglovskom gymnásiume, ale koncom osemdesiatych rokov zabrdnul s cirkevným predstavenstvom do processu pre uverejnenie mnohých odhaľujúcich článkov, a preto ho školská rada zbavila úradu. Odišiel potom do Prešporku, kde ho minister osvety vymenoval za pisára. Teraz, po dvaročnej službe sa mu ziaždalo ísť do pensie. Lež dľa zákona sa to po dvaročnej službe nemôže stať. Z tohoto

smutného položenía mu vypomohla kráľovská milosť a dostal pensiu s prirátaním 28-ročnej služby na poli výchovy mládeže.

Zbavila sa života. Pani Štefana Gáspára statkára v Nagycsalomje rodená Kamilla Nedeczky, upadla od smrti svojej malej dcerečky do fažkomyslnosti a tieto dni skočila do potoka a tam sa utopila. Po smrti svojej dcéry často zapodievala sa s myšlienkou samovraždy, ba pred pár týždňami skočila aj do Iplu, ale vtedy sa ju podarilo vytiahnuť.

Pozor na poľovačke. Štefan Bárczy, ministeriálny radca, bol na poľovačke v Cirkvenici a tam ho stihlo osudné nešťastie. Puška sa mu zachytila na ker, kohútik sa spustil a guľa mu tak nešťastie vnikla do prs, že v okamihu zomrel.

Luegerovi sa zle vedie. Teraz počas všeobecných volieb v Rakúsku Karolovi Luegerovi, známemu vodcovi antisemitov sa zle vedie. Tieto dni, keď sa viezol na koči, aby kortešoval v III. viedeňskom okrese zastavili jeho koč sociálni demokrati a Luegera začali palicami obrábať. Lueger sa len útekem zachránil od ďalších úderov.

Dajme pozor na deti! V trenčianskej obci Nemšovej následkom neopatrnosti rodičov utopilo sa 3ročné dievčatko jedného tamojšieho mlynára. Je zvláštne, že dievčatko už i lanského roku trikrát vytiahli z vln

Zblaznela od strachu. Manželka jedného obyvateľa v obci Várhegy čistila hus nožom a pritom nešťastnou náhodou ranila svojho 4ročného chlapca. Matka keď videla krváčať chlapca, vybehla na povalu a tam sa obesila. Muž ale to spozoroval a chytrou prerezal povraz. Žena však začala zúriť. Privolaný lekár ustálil, že zblaznela. Chlapec nenie nebezpečne ranený.

Obesili millionára. V severoamerickom štáte Missouri v meste Union obesili nedávno viacnásobného millionára Arthura Duestrova. Millionár bol v návale zlosti zavraždil svoju manželku a keď sa jeho malý synček s plačom vrhol na mrtvolu svojej matky, bestialný človek zastrelil i toho.

Chcel si pojať nevlastnú dcéru za ženu. Jozef Páka, loďník v Budapešti keď mu nedávno zomrela žena, začal sa zaliečať svojej nevlastnej dcére. Dievča prestrašené počúvalo zprvu dvorenie otčima, lež keď to začínalo byť naruživejším, ušla z domu, našla si službu a keď poslala si k otčimovi pre šaty, tento jej odkázal, že pre tie musí prísť ona sama. Nahováral ju potom, aby zostala u neho; keď sa ale zdráhala, schytil Páka revolver a strelil tri razy na ňu a raz na seba. Zamilovaný otčim sklesnul mŕtvý na zem a dievča lieča v Rochussovej nemocnici.

Tri svokry a jeden zať. Pri popise ľudu v Petrohrade objavila popisujúca komisia zaujímavú rodinku. Jeden chudobný remeselník oženil sa tri razy jedno za druhým a vzal všetky tri testiny k sebe. Tri ženy čo skoro usnuly v Pánu, testiny sa tešia ružovému zdraviu. A všetky žijú tam, v domácnosti spoločného zaťa v najpokojnejšej shode a spokojnosti. A hovorí sa, že sa teraz nestávajú divy. Nuž či je toto nie div?

Vejar za 100.000 dollarov. Syn viacnásobného amerického millionára Goulda, menom Jay-Gould, daroval svojej mladuche, divadelnej speváčke Kataríne Clemmens fecher, ktorý stál okrúhlym počtom stotisíc dollarov, teda v našich peniazoch asi štvrt milliona zlatých. Osem obrázkov zo slonovej kosti zhotoveného fechera maľovali poprední francúzski maliari.

Žorak s dukátami. V Békés-Čabe chytili pre zobrazenie jedného žida, menom Filipa Abraháma, a keď ho

zaviedli na políciu, vysvitlo, že Abrahám nežobre natoľko z nutnosti, lebo v jeho hodvabnom kaftane našli tisíc-dvesto Napoleonských dukátov, a vo vestovom vaku mal okrem niklových peňazí šesť kremnických dukátov.

Hypnotisovaná žena. V novšom čase často počut o hypnotisovaní. Hypnotisovanie pozostáva v tom, že človeka, obzvlášť trpiaceho na nervy, na hysteriu, možno uviesť do polosna a v takom stave čo hypnotisovanému povedia to vykoná. Tak ku jednému hamburgskému lekárovi prišla tieto dni mladá pani a rozpovedala, že má nervovú chorobu a potrebuje lekársku pomoc. Z jej reči lekár vyrozumel, že ju manžel hypnotisoval a že teraz táto žena zaoberá sa s úmyslom samovraždy. Lekár ju tiež hypnotisoval a zvedel strašné veci. Jej pán manžel dal ju totiž poistiť na život na 50.000 zlatých a rozkázal jej, aby sa dvoma mesiacmi po poistení života zavraždila, lebo po dvoch mesiacoch vypláca poistujúca spoločnosť aj v páde samovraždy. Ťažko chorá dáma je teraz vo Viedni v ústave Kraft-Ebinga, muž v Berlíne, kde začal process o rozsobáš.

Žena husárom. Do daňového úradu v haličskom meste Jaroslawe prišla jedna sedliacka, aby vyzdvihla pensiu jedného vysluženého husára a keď jej úradník povedal, aby dokázala či je ona manželkou toho vojaka, odpovedala: „Prosím ja sama so tým vojakom.“ Vysvitlo potom, že sedliacka svojho času skutočne sa zverbovala a že ju vradili medzi husárov. Raz potom spadla s koňa a utrpela také poranenie, že husárovi určili podporu a poslali ho domov. Hovorí že ostatní husári vedeli, že je ženská, ale že mali rozum aby ju nevyzradili dôstojníkom, ktorí ostatne s chovaním sa ženského husára boli úplne spokojní. Záležitosť je na každý pád záhadná a vôbec nenie objaveno, za jakých zvláštnych okolností stala sa ženská husárom.

Odfotografované barvy. Jako známo, dosavád barvu človeka, šiat a vôbec iných predmetov nebolo možno odfotografovať. Teraz ale, jako z Paríža oznamujú, možno odfotografovať aj barvy. Jeden francúzsky fotografista menom Cassagne vynášiel totiž spôsob, jako možno odfotografovať barvy a v Paríži a v Londýne už aj ukázal fotografie lesov a podobizne ľudí, ktoré sa veľmi podarili. Cassagne vynášiel dákusi tekutinu, ktorou pred fotografovaním natre platňu. Rozumie sa, že tajnosť hotovenia tejto tekutiny nevyzradil.

Premyslel si. Zaujímavý prípad udal sa v jednej obci sabolčskej stolice. Izák, obchodník so zbožím mal hromadu kukurice v sypárni, ktorú bolo treba poprehňáť aby nepotuchla. Robotníkov však nemohol dostať za žiaden peniaz. Prišiel vtedy ku Izákovi jeden agent, ktorému sa kupec ponosoval. Agent mu riekol, že mu za päť zlatých tak poprehňá kukuricu, že ani lepšie netreba. Izák sa zaradoval a žiadanú summu hneď vyplatil agentovi. Prešibaný agent sobral sa na to ku financom a s vážnou tvárou im oznámil, že Izák má dohán schovaný medzi kukuricou v pivnici. Iného nebolo ani treba financom. Prišli ku Izákovi, ktorý o podvode agentovom nemal ani tušenia a žiadali od neho, aby im dohán vydal. Pravda Izák hovoril, že dohánu nemá, že nefajéf. Nič nespomáhalo, musel vydať kľúče od pivnice a financí lopatami prehňali kukuricu, že z nich len tak tieklo. Dohán nenašli a keď ustali, upotení začali hľadať agenta, ktorý bol udal, že Izák má dohán v pivnici. toho tiež nenašli, — ušiel so zárobkom, ktorí zaslúžili financí.

Po deviatich rokoch. Nedávno navrátil sa do svojej rodnej obce Stromov v Horvatsku človek, ktorý sa bol vybral do Ameriky aby po čase lepšie zabezpečil svoju familiu. Po celý čas, čo sa zdržoval v Amerike, dostá-

val o svojej žene nepriaznivé zprávy, a keď si dačo nsporil, rozhodol, že sa navráti, svoj návrat ale zatají. S dlhou bradou a fúzy prichádzal k obci a na lúke videl asi 11ročného chlapca, ktorý pásol statok. Prišiel ku chlapcovi a tážal sa na rozličných ľudí v obci, či je syn, komu náleží ten statok, kde mu je otec a koľko má bratov a sestričiek. Chlapec odpovedal: „Môj otec je už deväť rokov v Amerike. Tento dobytok náleží jemu. Je nás detí štvoro a ja som najmladší. Matka moja je zdravá, ale stále smutná.“ Cudzinec takto zvedel, že hovorí s vlastným synom, ktorý bol dvaročným, keď odišiel do Ameriky. Lež s týmto ešte nebol spokojný a dotazoval sa ďalej až sa chlapec tomu divil. Tri dni za sebou objavoval sa na lúke a stále sa chlapca dopytoval. — Spával vo svojom humne, kam sa bol potajme vlúdil. Konečne to spozorovali dedinčania a jeden zo smelších ho oslovil. Sused ho poznal a potom ho viacerí doprevadili do jeho domu k deťom a žene, ktorá ho oplakávala. Nastala radosť. Manžel potom ukázal tie listy svojej žene, pre ktoré sa držal v tajnosti, aby sa presvedčil opravdivosti ich obsahu.

Nové liečenie suchôt. Parížka akademia vied so- stavila zvláštnu kommissiu ku zkúmaniu novej liečeb- nej metody suchotín, jako lieči dr Crotte, rodom z Lyonu pochádzajúci lekár v Londýne. Do kommissie zvolili prvých lekárov a zkmateľov elektriny. Dr Crotte tvrdí, že pomocou svojho systému behom niekoľko po- sledných mesiacov vyliečil alebo značnú úľavu docielil u 600 pacientov z úhrnného počtu 800. Pacienti boli špitálskymi lekármi uznani za nevyliečiteľných a náleža- júci k najchudšej triede, boli v tých najhorších pome- roch zdravotných. Metoda dra Crotta záleží v užívaní elektriny a antiseptických prostriedkov. Elektrina malou iskrou zabíja mikroby lebo ich ničí ozonom, ktorý sa tvorí vo tkanive a dodáva ľudskému organizmu sil k boji s nepriateľmi pľúc. Dr Grotte uisťuje, že elektrina razí cestu antiseptickým prostriedkom a umožňuje im prenikat kožu, svaly a kosti a dostávat sa až do pľúc. Krem elektrických iskier vyvodzovaných trením má pri tom dôležitý úkol tiež metaloterapia (liečenie pomocou kovov).

Zvláštna stavka. Zajímavý prípad udal sa v Moskve. Jedno mladé dievča chcelo svoje štúdia dokončiť na cudzozemskej universite, ale nemalo k tomu potrebných groší. Premyslela si vec a odišla k pánu P., chýrnemu ľudomilovi v Moskve, ktorý už viacerým dopomohol skončiť štúdia. Pán P. vyslúchol prosbu dievčata, ale jej vyplnenie rozhodne odmietol, ponačť dosaváď zkusil, že ktorých podporoval, pozdejšie chuť a vytrvalosť ztra- tila a stali sa nedoukami. Dievča sa však nedalo tým od-

byť a poprosilo veľkého ľudomila, aby zkusil jej vytrva- losť. Po krátkom rozmyslení P. pristal na to, s podmien- kou aby za dva mesiace na dôkaz svojej usilovnosti so- sbierala pol milliona cestovných lístkov koňskej želez- nice. Jestli sa jej to podarí, tak ju za 5 rokov bude podporovať aby dokončila svoje štúdia, jestli ale nie, tak že bude povinná jako vychovávateľka účinkovať u jednej rodiny pána P. O tomto urobili smluvu, ktorú podpísali svedkovia. Po stávke dievča upovedomilo celú svoju rodinu a známym o svojej úlohe a podarilo sa jej v najširších kruboch vzbudiť záujem o jej záležitosť. Dvomi dňami pred určeným termínom chybovalo jej ešte 7000 lístkov: vtedy jej prispel pomocou jeden sbera- teľ cestovných kariet, ktorý jej prepustil sberku kariet. Pán P., ktorý bol presvedčený, že stávku vyhrá, veľmi sa potešil keď mu dievča donieslo balík, v ktorom bolo pol milliona kariet koňskej železnice, takto podajúc mu dôkaz o svojej vytrvalosti Pán P. stávku prehral, ale že veľmi nesmútil dokazuje to, že na druhý deň dal veľký obed na počesť dievčata.

K U O B R A Z K U .

Kňaz medzi americkými robotníkmi.

V Amerike, kde okolo veľkých baní niet v blíz- kosti kostolov, tak že veľké zástupy robotníctva nemajú príležitosti poslúchať slovo Božie, nachodia sa odušev- není kazatelia slova Božieho, ktorí vyhľadávajú robot- níkov i v hostincoch, aby ich napomínali na Božie pri- kázania. Len týmto obetavým, oduševneným a na výške svojho postavenia stojacim duchovným má sa čo ďakovať, že americké robotníctvo v zapustených končič- ných nového sveta v mravoch úplne nezpustlo. Naš obrá- zok predstavuje takúto návštevu duševného pastiera v hostinci pri baňách.

K O B V E S E L E N I U .

Opatrný otec.

A.: „Prečože si nevodíte, jako dosaváď, svojho synka sebou do krémy?“

B.: „Ten už chodí teraz do školy a mohol by na- posledy už aj porátať koľko pohárov piva vypijem!“

*

Prezradil sa.

Prvý zloděj: Čo ťa stál ten pekný kabát?

Druhý zloděj: Dosaváď ešte nič, ale jestli sa vec prezvie, ľahko ma môže stáť pol roka.

Budapešťianska bursa a úradným značením cien dňa 18 marca.

Obilie	Jakosť šla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenne papiere	Peniaze	Tovar	Cenne papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	77-81	8.15	8.35	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	4190-	4220-
pešťianska	77-81	8.20	8.30	Uhorská zlatá renta 4%	121.50	122.00	Pešť. uh. kupec. b.	1230-	1231-
stolnobelebrad- ská	77-81	8.15	8.25	Uhorská korunová renta 4%	99.50	99.55	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	8.350-	8.400-
Raž (žito)	70-72	6.50	6.60	Uhorské regálové úpisý 4 1/2%	100.00	101.00	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	615.00	618-
Jačmeň na krm	60-62	4.50	4.70	Uhorská tiisko-segedínska po- žička 4%	151.50	152.50	Záložné listy.		
na páľku	62-64	5.10	6.00	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl.	141.00	142.00	Uhorského pozem. úverkového ústavu 5%	101.00	102.00
na várku	64-66	7.50	8.00	v vyňakové úpisý 4 1/2%	122.25	123.25	Uhorského úver. záložného ús- tavú 4 1/2%	100.50	101.00
Ovos	39-41	5.90	6.10	Spoločná požička v bet. penia- zoch 4 1/2%	102.25	103-	Uh. úver. ústavu s prémieou 4%	100-	101.00
Kukurica	73	5.40	5.50	Žreby.			Cisársky dukát	5.67	5.72
Prosno		5.30	5.50	Spolku „Jó sziv“	3.40	3.60	Dvadsat-frankovník	9.52	9.56
Repica		11.00	12.50	Uhorského „Červeného kríža“	8.00	8.50	Nemecká ríšska marka	58.70	58.90
Ďatelínové semá, luc.		46.00	44.00	Bazilika	20.00	21.00	Striebro		
červené					6.50	7.00			
Svínská masť pešťianska		53.-	53.50						
vidiecka									

Knižtičiareň Viktora Hornyánszkého v Budapešti.